

แมลง ศัตรูต้นสัก

ส่วนปลูกป่าภาคเอกชน
สำนักส่งเสริมการปลูกป่า
กรมป่าไม้

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย
ส่วนปลูกป่าภาคเอกชน สำนักส่งเสริมการปลูกป่า กรมป่าไม้

คำนำ

แมลงจัดว่าเป็นสัตว์ที่มีทั้งชนิดและมีปริมาณมากที่สุดในโลกมีทั้งที่เป็นประโยชน์และที่เป็นโทษต่อมนุษย์ แมลงที่เป็นประโยชน์มีจำนวนชนิดมากกว่าแมลงที่เป็นโทษได้แก่ แมลงที่เป็นอาหารของมนุษย์โดยตรง แมลงช่วยในการผสมเกสรซึ่งช่วยทำให้พืชสร้างผลผลิตออกมาเป็นอาหารของมนุษย์ เป็นต้น สำหรับแมลงที่เป็นโทษต่อมนุษย์ เช่น แมลงที่กัดกินทำลายพืชพรรณที่มนุษย์ปลูก โดยเฉพาะพืชที่สำคัญทางเศรษฐกิจ ทางการเกษตร เช่น ข้าว ข้าวโพด และทางป่าไม้ เช่น สัก ประดู่ เป็นต้น ในปี 2531 กลุ่มวิจัยแมลงศัตรูพืชป่าไม้ได้รายงานว่ามีแมลงที่เป็นศัตรูต้นสักจำนวน 56 ชนิด และปี 2538 พบแมลงที่เป็นศัตรูต้นสักเพิ่มอีก 16 ชนิด รวมเป็น 72 ชนิด แมลงแต่ละชนิดได้ทำลายส่วนต่างๆ ของต้นสักแตกต่างกันไป ได้แก่ ใบ ดอก ผล ลำต้น และราก เป็นต้น และแมลงที่เป็นศัตรูต้นสักทั้ง 72 ชนิดนี้มีความรุนแรงของการทำลายแตกต่างกันขึ้นกับชนิดของแมลง แมลงส่วนมากพบเพียงว่าเป็นแมลงที่กัดกินทำลายส่วนของต้นสักและไม่ปรากฏว่ามีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและผลผลิต ของสักให้เห็นเด่นชัด ซึ่งในเอกสารเผยแพร่นี้ได้เขียนบรรยายลักษณะของตัวแมลงที่เป็นศัตรูของต้นสักและการทำลายเพียงบางชนิดที่มีความสำคัญหรือคาดว่าจะมีความสำคัญในอนาคตไว้เพียง 10 ชนิดอย่างย่อ พร้อมทั้งวิธีการป้องกันกำจัดแมลงดังกล่าวไว้เพื่อเกษตรกรผู้ปลูกป่าสามารถจะนำไปดำเนินการเองได้

สุกโชติ อึ้งวิจารณ์ปัญญา

สำนักวิชาการป่าไม้ กรมป่าไม้ โทร.579-4336

	หน้า
■ หนอนผีเสื้อเจาะลำต้นสัก	3
■ หนอนกินใบสัก	5
■ หนอนสร้างปมใบต้นสัก	8
■ หนอนกาแฟสีแดง	10
■ ปลวก	12
■ หนอนด้วงเจาะกิ่งสัก	14
■ ด้วงน้ำมัน	15
■ เพลี้ยกระโดดคู้คู้ค้ำเคี้ยว	16

ลักษณะของแมลงและการทำลาย

เป็นหนอนผีเสื้อกลางคืน ตัวหนอนเจาะเนื้อไม้เป็นรูใหญ่ ตัวหนอนเมื่อฟักจากไข่เจาะเข้าที่ลำต้นในช่วงต้นเดือนเมษายน และอยู่ในเนื้อไม้ไปจนถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมีนาคม จึงออกเป็นผีเสื้อ ผีเสื้อมีขนาดกลางบินไม่ได้ไกล โดยเฉพาะตัวเมียซึ่งมีไข่เต็มท้อง ผีเสื้อวางไข่ที่เปลือกภายนอกของลำต้นสัก ระยะไข่ใช้เวลา 2 สัปดาห์ฟักเป็นตัวหนอนแล้วเจาะเข้าที่ลำต้น วงจรชีวิตโดยปกติ 1 ปี บางครั้งยาวถึง 2 ปี

การทำลายพบตั้งแต่ในกล้าสักที่มีเหง้าโตพอสมควร และพบหนอนทำลายต้นสักทุกอายุ การทำลายซ้ำซากทำให้เนื้อไม้เป็นรูมากมายแต่ไม่ทำให้ต้นสักตาย การเจาะเข้าของตัวหนอนไม่จำกัดในเรื่องระดับความสูง พบตั้งแต่โคนต้นจนถึงลำต้นส่วนปลายที่เปลือกเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลแล้ว การแพร่กระจายพบมากในภาคเหนือ ตั้งแต่จังหวัดพิษณุโลกขึ้นไป

การป้องกันกำจัด

มดเป็นศัตรูธรรมชาติที่สำคัญ สามารถกำจัดแมลงชนิดนี้ได้ทุกระยะ ควรส่งเสริมสภาพความเป็นอยู่ของมดในสวนสัก โดยการดูแลอย่าให้เกิดไฟไหม้ในสวน

ผีเสื้อชนิดนี้ชอบเล่นไฟสีม่วง ในที่มีการระบาดมากอาจติดตั้งไฟสีม่วงหรือสีน้ำเงิน แล้วชิงผ้าไปร้งสีขาวหลังพลอดไฟจะสามารถจับผีเสื้อทำลายทิ้งได้บ้าง ในช่วงที่ผีเสื้อกำลังออกจากดักแต่ในปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงต้นเดือนมีนาคม ใช้มือเก็บตัวผีเสื้อทำลายได้ง่าย เพราะจะไม่บินหนีเนื่องจากประสิทธิภาพในการบินต่ำมาก การตามหาผีเสื้อทำได้ง่ายคือให้เดินตรวจทุก

วันในช่วงที่มีเชื้อออก ซึ่งมักจะเป็นเวลาบ่ายให้ดูที่ลำต้นสัก ถ้าพบปลอกด้งด้งคาอยู่ที่ดินจะพบผีเสื้อบนต้นสักนั้นเช่นกัน ถ้าต้นสักยังมีอายุน้อยและสูงไม่เกิน 10 เมตร จะพบผีเสื้อออกจากกูในช่วง 4-5 เมตร การทำลายผีเสื้อทำได้อีกทางหนึ่ง คือ ติดตาข่ายในล่อนที่ตัดเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่กว่าปากกูเล็กน้อยด้วยลวดเย็บกระดาษที่ปากกูที่พบว่ามีขุยออกในเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน สังเกตจากขุยไม้ที่อยู่ปากกูหรือหล่นมากองที่โคนต้น เมื่อผีเสื้อออกในเดือนกุมภาพันธ์หรือมีนาคมจะตายอยู่ภายในตาข่ายและเป็นเหยื่อของมดต่อไป โดยปกติปริมาณผีเสื้อจะมีจำนวนไม่มากในแปลงที่ปลูกใหม่ การสร้างความเสียหายที่รุนแรงเกิดจากการปล่อยให้มีการทำลายซ้ำซากทุกปี ถ้าไม่มีการทำลายผีเสื้อในแปลงปริมาณผีเสื้อจะเพิ่มขึ้นทีละน้อยทุกปี และจะแพร่กระจายไปยังแปลงข้างเคียงอย่างช้าๆ จนเกินความสามารถจะควบคุมได้

ในช่วงที่หนอนกำลังฟักออกจากไข่ คือในช่วงปลายเดือนมีนาคมให้พ่นด้วยเชื้อแบคทีเรีย (ฟอเรีย ไคเพลอะโกนา ทริโซต์ แบคคัส)

หนอนกินใบสัก

Hyblaea puera cramer (Hyblaeidae: Lepidoptera)

และ *Psilogramma menephron* (Cramer)

(Sphingidae: Lepidoptera)

หนอนกินผิวใบสัก

Eutectona machaeralis Walker (Pylalidae: Lepidoptera)

ลักษณะของแมลงและการทำลาย

หนอนกินใบสักที่มีการระบาดมากในปัจจุบันมี 3 ชนิด

ชนิดที่ 1 เป็นหนอนผีเสื้อกลางคืน *Hyblaea puera* มักเกิดระบาดกินใบสักโกวันเหลือแต่ก้านใบในช่วงตั้งแต่เดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป แต่หากว่าหนอนระบาดกินใบสักที่ไม่ใช่ใบที่แตกใหม่ช่วงเดือนเมษายนไม่ต้องพ่นยาเคมีกำจัดเพราะเป็นช่วงที่สักหยุดการเจริญเติบโตและสักจะแตกใบใหม่ในฤดูฝน เช่นที่จังหวัดชุมพร ปัตตานี ตัวหนอนเริ่มกินตั้งแต่ใบอ่อนเรื่อยไปจนถึงใบแก่ ระยะแรกจะเห็นขอบใบอ่อนถูกพับเป็นรอยเล็กๆ ในรอยพับนั้นจะมีหนอนอาศัยอยู่ 1 ตัว กินใบได้รวดเร็วเพราะมีปริมาณมากเมื่อโตเต็มที่ก็จะทิ้งตัวเข้าดักแด้ตามเศษใบพืชบนพื้นดินหรือบนใบพืชของไม้พื้นล่างแต่เมื่อกินใบหมดทะเลจะทิ้งตัวลงจากต้น ตัวหนอนจะพับใบแหลมทะเลแล้วเข้าดักแด้อยู่ภายใน และยังคงติดอยู่บนต้น

ชนิดที่ 1

ชนิดที่ 2 เป็นหนอนของผีเสื้อจรวด *Psilogramma menephron* ตัวหนอนสีเขียวอ่อนเหมือนสีใบสัก มีลายสีขาวข้างลำตัวเป็นแนวเฉียงจากสันหลังลงมา ส่วนท้องเห็นข้างละ 7 ลาย ขนาดโตเต็มที่ยาวประมาณ 2.5 นิ้ว มีหางสั้นๆ ลักษณะเหมือนหนอนอยู่ที่ส่วนท้ายของลำตัว กินใบเร็วมาก ทำให้ใบโกร๋นได้อย่างรวดเร็ว มูลของหนอนเห็นชัดเป็นเม็ดโตกว่าเม็ดมะยม ผิวขรุขระตกตามพื้นได้ดังมากมาย พบทั่วไป แต่มักไม่ระบาดรุนแรงอย่างเช่นชนิดที่ 1 และชนิดที่ 3

ชนิดที่ 3 เป็นหนอนผีเสื้อขนาดเล็ก *Eutectona machaeralis* กินเฉพาะผิวใบ ทำให้ใบเหลืองแต่เส้นใบเป็นร่างแห ถ้ามีการระบาดมากจะเห็นใบเป็นสีน้ำตาลแดง การระบาดเกิดล่าช้า หนอนกินใบชนิดแรก คือมักเกิดขึ้นตั้งแต่เดือนสิงหาคมเป็นต้นไป แต่ในบางจังหวัดอาจพบในเดือนมิถุนายน

การป้องกันกำจัด

แมลงทั้ง 3 ชนิด ให้ใช้เชื้อแบคทีเรียที่ใช้กำจัดหนอนผีเสื้อที่มีขายตามท้องตลาดในชื่อ ฟอเรีย ซึ่งเป็นสารที่ได้ขึ้นทะเบียนการใช้กับรัฐไว้แล้วในการควบคุมหนอนกินใบสัก นอกจากนี้ แบคทีเรียที่ขายในชื่ออื่นๆ ได้แก่ ทูริไซด์ อะโกนา โกลแลค ดิฟเฟล แบคคัท เป็นต้น ให้พ่นเฉพาะในช่วงที่มีตัวหนอนอยู่บนต้นเท่านั้นเพราะตัวหนอนต้องกินเชื้อแบคทีเรียเข้าไปจึงจะตาย ใช้ฉีดพ่นเพื่อป้องกันไม่ได้ เชื้อแบคทีเรียนี้ทำลายหนอนผีเสื้อและแมลงอื่นบางชนิด ปลอดภัยต่อมนุษย์และสัตว์เลี้ยง นอกจากนี้ น้ำสะเดาที่ได้จากการบดเมล็ดสะเดาแล้วแช่น้ำข้ามคืนเมื่อนำมากรองเอาเศษเนื้อของเมล็ดออก น้ำสะเดาที่ได้นี้สามารถนำไปฉีดพ่นป้องกันกำจัดหนอนกินใบสักชนิดที่ 1 ได้ และสารสกัดสะเดาที่ได้จากการสกัดจากเมล็ดสะเดาโดยใช้แอลกอฮอล์สามารถนำไปผสมน้ำแล้วพ่นกำจัดหนอนกินใบสักชนิดที่ 1 แบบหมอกควันได้เช่นกัน เนื่องจากแมลงชนิดที่ 1 เข้าดักแด้ตามเศษขึ้นไม้บนพื้นดินใต้ต้นสัก จึงสามารถกวาดและรวบรวมดักแด้มากองรวมกันแล้วเผาทำลายได้อีกทางหนึ่ง

สำหรับชนิดที่ 2 ใช้เชื้อแบคทีเรียได้เช่นเดียวกับข้างต้น แต่เนื่องจากตัวหนอนมีขนาดใหญ่ กินจุและกินเร็วมาก สามารถกินใบโกร๋นได้รวดเร็วกว่าชนิดที่ 1 ถ้าพบปริมาณมากต้องรีบกำจัด โดยเร็วโดยใช้สารกำจัดแมลงเมธาไมโดฟอส (ทามารอนโมนิเตอร์) พ่นที่ใบ สารเคมีที่ใช้กำจัดแมลงเป็นภัยต่อสิ่งมีชีวิตอื่น จึงควรระมัดระวังในการใช้ ควรพ่นในช่วงที่ลมสงบและใช้เมื่อจำเป็นเท่านั้น

หนอนสร้างปมในต้นสัก

Acalolepta cervina (Hope) (Cerambycidae: Coleoptera)

ลักษณะของแมลงและการทำลาย

ตัวหนอนสีขาว หัวกลม ปากคม ไม่มีขา ตัวเต็มวัยซึ่งเป็นด้วงหนวดยาวสีน้ำตาล ขนาดยาวประมาณ 2 ซม. (ไม่วัดความยาวของหนวด) จะออกจากดักแด้ในบริเวณลำต้นที่โป่งพองหรือใกล้บริเวณโป่งพองนั้นในช่วงเดือนเมษายนถึงพฤษภาคมของปีถัดไป เพื่อออกมาจับคู่ผสมพันธุ์และวางไข่ ตัวเมียกัดทะเปลือกสักและวางไข่โดยฝังไว้ที่รอยแผลนั้น ระยะไข่ใช้เวลา 10-14 วัน จึงฟักเป็นตัวหนอน

ตัวหนอนเจาะเข้าที่ลำต้นตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ทำให้ต้นสักเกิดการโป่งพองโดยรอบ ตัวหนอนกินเนื้อไม้ที่อยู่ใต้เปลือกที่โป่งพองนั้น บางครั้งกัดกินเนื้อไม้ลงไปใต้ส่วนที่โป่งพองด้วย เข้าดักแด้อยู่บริเวณที่โป่งพองของลำต้น การแพร่กระจายของแมลงตัวนี้พบทั่วไปและสำรวจพบมากที่จังหวัดจันทบุรี กาญจนบุรี แม่ฮ่องสอน เชียงราย สุราษฎร์ธานี และระนอง ในปี พ.ศ. 2539 มีรายงานจากผู้ปลูกป่าในประเทศมาเลเซียแล้วว่าพบการทำลายของด้วงชนิดนี้ในสวนป่าที่อยู่ใกล้เขตชายแดนไทย ดังนั้นผู้ปลูกสักในพื้นที่ภาคใต้จึงควรติดตามตรวจสอบการทำลายของแมลงชนิดนี้ในพื้นที่ของตนเองด้วย ลักษณะที่โป่งพองของลำต้นพบมากในระยะ 1 เมตร จากผิวดิน พบการทำลายสูงในสักที่อายุ 1-4 ปี การทำลายของหนอนนี้ไม่ทำให้ต้นสักตายแต่ทำให้ต้นหักได้ และในฤดูแล้งปลวกอาจเข้าทำลายซ้ำที่ปลวกจะทำให้เนื้อไม้เสียหายมาก

การป้องกันกำจัด

เพื่อกำจัดตัวด้วงและป้องกันการวางไข่ของตัวด้วงในช่วงปลายเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายนซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ตัวด้วงออกจากต้นสักเพื่อจับคู่ผสมพันธุ์และวางไข่ให้พ่นสารเคมีที่ลำต้นระยะจากผิวดินขึ้นไป 2 เมตร เดือนละครั้งด้วย เอนเทรลล์ ลอร์สแบน ไนวาเรน อะไซดริน หรือ ทอสล์ อย่างใดอย่างหนึ่ง ในกรณีที่ยังพบว่ามีปลวกเกิดขึ้นและมีขุยไม้ในบริเวณปมซึ่งแสดงว่ามีตัวหนอนอาศัยอยู่ภายในให้สังเกตหารอยคำหนิที่บริเวณปมที่มีขุยไม้ขับออกมาถ้าเป็นช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน ตัวหนอนยังมีขนาดเล็กอาศัยอยู่ใต้เปลือกบริเวณที่มีขุยไม้เล็กน้อยให้ใช้มีดกรีดยาง ขูดเปลือกบริเวณที่มีขุยเพื่อกำจัดตัวหนอนที่อาศัยอยู่ใต้นั้นหรือใช้มีดปาดปมบริเวณจุดที่มีขุยไม้ขับออกมาแล้วนำเอาเปลือกไม้ที่มีตัวหนอนอาศัยอยู่ไปทำลายทิ้ง เพื่อลดปริมาณหนอนเจาะต้น หากตัวหนอนมีขนาดใหญ่ขึ้นและเจาะเปลือกเข้าไปลึกและเป็นทางยาวใช้มีดปาดปมให้เป็นแผลเล็กน้อยจนเห็นเป็นทางของตัวหนอน การปาดแผลไม่ควรปาดให้ขึ้นไม้ขาดจากต้น ควรปาดด้านบนโดยให้ส่วนล่างยังติดอยู่กับต้นเพื่อเป็นแอ่งสำหรับรองรับสารฆ่าแมลงแล้วใช้เข็มฉีดยาขนาดใหญ่ (60 ซีซี) ใส่สารเคมีข้างต้นในอัตราที่แนะนำบนสลากข้างขวดฉีดเข้าไปในช่องที่ปาดเป็นแผลไว้ประมาณ 20 ซีซี สำหรับปมเก่าให้ระวังไม่ให้ปลวกเข้าทำลายซ้ำเดิมซึ่งจะทำให้เนื้อไม้เสียหายมากถ้าพบว่าปลวกในพื้นที่ยังมีน้ำยากำจัดปลวก เช่น คลอไพริฟอสหรือลอร์สแบน บริเวณดินรอบลำต้นในช่วงฤดูแล้ง คือในเดือนธันวาคม และทำเพียงครั้งเดียว

หนอนกาแฟสีแดง

Zeuzera coffeae Nietner (Cossidae: Lepidoptera)

ลักษณะของแมลงและการทำลาย

ตัวหนอนสีชมพูแดง ลำตัวมีขน แต่มีจำนวนน้อยมากและเป็นเส้นบางๆ มองเกือบไม่เห็น ตัวหนอนโตเต็มที่ยาวประมาณ 1 นิ้ว ส่วนหัวด้านบนมีแผ่นสีน้ำตาล ปากคมเขี้ยวค้ำแต่ในลำต้นหรือยอดที่ตัวหนอนกัดกินเมื่อมีเชื้อออกจากดักแด้จะทิ้งคราบดักแด้ไว้ที่ปากกรูที่ตัวหนอนเจาะเข้า มีเชื้อมีขนาดกลางปึกสีขาว มีแค้นสีดำทั่วไปเป็นมีเชื้อกลางคืน

ตัวหนอนเจาะที่ลำต้นสักหรือยอดสักที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณไม่เกิน 1 นิ้ว และจะซ่อนไขขึ้นเมื่อไม่อยู่ภายใน อาจซ่อนไขขึ้นไปที่ยอดหรือลงสู่ส่วนล่างของลำต้น บริเวณที่หนอนเจาะเข้าจะเป็นรูกลมๆ ขนาดเล็ก หนึ่งรูหมายถึงมีหนอนอยู่ภายในหนึ่งตัว ตัวหนอนจะขับมูลจากรูนั้นตกลงมากองอยู่ที่โคนต้น การทำลายทำให้ลำต้นเหี่ยวที่เจาะแห้งตาย หรือหักบริเวณรอยเจาะทำให้ต้นสักแตกยอดข้าง การทำลายพบตลอดปีเพราะเป็นแมลงที่ทำลายพืชผลหลายชนิด

การป้องกันกำจัด

การที่จะป้องกันแมลงตัวนี้ให้ได้ผลจำเป็นต้องพ่นสารเคมีที่ต้นสักในช่วงอายุตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 2 ปี โดยพ่นทุกๆ 1 เดือน เนื่องจากแมลงตัวนี้พบตลอดปี การปฏิบัติงานเช่นนี้เป็นการเปลืองแรงงานและค่าใช้จ่ายและเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม การทำลายมักพบเป็นเปอร์เซ็นต์ที่น้อยมาก จึงไม่คุ้มค่ากับการจัดการดังกล่าวข้างต้น ข้อเสนอแนะคือให้ตรวจที่โคนต้นสักให้บ่อยครั้งเพื่อหาซุยของแมลงที่ขับออกมาเป็นลักษณะท่อนสั้นๆ ยาวประมาณ 2-3 มม. สีเหมือนเนื้อไม้ กองอยู่ที่โคนต้นแล้วไล่ขึ้นไปทำลายต้นสักจากจุดนั้นจะพบรูกลมเล็ก ให้ใช้เข็มฉีดยาขนาด 60 ซีซี บรรจุสารเคมีชนิดต่างๆ ได้แก่ พอสซ์ ทามารอน วิพคอร์ด มาลาไซออน คาราแตหรือซูมิไซดิน ชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำตามอัตราที่ปรากฏบนฉลากฉีดเข้าไปที่รูนั้น ประมาณรูละ 20 ซีซี แล้วอุดรูด้วยดิน หากต้นสักถูกเจาะแล้วหักจะไม่ตายแต่จะแตกยอดใหม่ ให้ตัดแต่งเหลือเพียงยอดเดียว เมื่อต้นสักโตขึ้นหรืออายุเกิน 2 ปี แมลงชนิดนี้จะไม่เป็นปัญหาอีกต่อไป

ปลวก (Termite, white ant: Isoptera)

ลักษณะของปลวกและการทำลาย

ปลวกในประเทศไทยที่สำรวจพบมี 92 ชนิด แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ พวกที่อาศัยอยู่ในเนื้อไม้ ปลวกชนิดนี้จะอยู่ในไม้บนดินเท่านั้น พบได้ทั่วไปอาศัยอยู่ตามคานไม้ ตามพื้นไม้ที่แห้ง หรือตามไม้โครงหลังคา ปลวกอีกประเภทหนึ่ง คือปลวกที่อาศัยอยู่ในดินซึ่งรวมถึงปลวกที่ทำรังอยู่ใต้ดินแต่ทำทางเดินขึ้นมาหาอาหารบนดินหรือทำรังอยู่ในไม้ที่อยู่ติดต่อกับดินและต้องลงไปหาความชื้นในดิน ปลวกประเภทนี้ทำความเสียหายแก่อาคารบ้านเรือน ไม้ลัมซอเนอนตามพื้นและต้นไม้ที่ยืนต้นอยู่ได้

ปลวกสามารถกัดกินเหง้าของกล้าสักในแปลงเพาะ มีผลทำให้กล้าสักตายเป็นจำนวนมากได้ ปัญหาปลวกกัดกินเหง้าของกล้าสักมักจะเกิดขึ้นในฤดูแล้ง เนื่องจากปลวกชนิดนี้ต้องอาศัยความชื้นด้วยจึงกัดกินเหง้าของกล้าสักโดยอาศัยอาหารและความชื้นของเหง้าสักเพื่อดำรงชีพ นอกจากพบว่าปลวกกัดกินเหง้าของกล้าสักแล้วยังพบว่าต้นสักและบุคลากรปศุสัตว์ที่ปลูกทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอายุระหว่างตั้งแต่ย้ายปลูกจนถึงอายุ 2 ปี ได้รับความเสียหายจากปลวกเป็นประจำ

การป้องกันกำจัด

ใช้สารเคมีโรยรอบโคนต้นไม้ในสวนป่า หรือผสมน้ำราดตามที่ปลวกอาศัยอยู่แล้วแต่ความเหมาะสม สารเคมีทั่วไปที่ใช้ทั้งป้องกันและกำจัดได้เช่น ฟูราดาน คลอร์ไพริฟอส หรือ เดอร์สแบน ลอร์สแบน ดาวโก 179 และเลนเทรต 400 เป็นต้น สารเคมีที่กล่าวข้างต้นมีฤทธิ์ตกค้างนานยกเว้นฟูราดาน ซึ่งมีฤทธิ์ตกค้างเพียง 45 วัน สารเหล่านี้สามารถใช้รองกันหลุมก่อนปลูกได้ และยังสามารถกำจัดหนอนของด้วงที่กัดกินรากสักได้ด้วย

หนอนด้วงเจาะกิ่งสัก

Sagra femorata Drury (Chrysomelidae: Coleoptera)

ลักษณะของแมลงและการทำลาย

ตัวหนอนสีขาวมีขา 3 คู่ ตัวอ้วน ขนาดยาวประมาณครึ่งเซนติเมตร ตัวเต็มวัยเป็นด้วงขนาดเล็กกลาง ยาวประมาณ 2 ซม. ปีกสีสวายเป็นมัน มีทั้งสีน้ำเงินเข้ม สีเขียว หรือเขียวปนทองแดง จัดเป็นแมลงที่สวยงาม ลักษณะเด่นคือโคนขาหลังขยายใหญ่ เมื่อเกาะนิ่งมักยกขาหลังขึ้น กิ่งสักที่ถูกตัวหนอนเจาะจะปรากฏรูยไม้เป็นเส้นยาวตามผิวกิ่งบางครั้งอาจมีน้ำเลี้ยงไหลออกมา แต่ไม่แสดงอาการเหี่ยวเฉา ทำให้บริเวณดังกล่าวเกิดเป็นปุ่มปม หรือพองบวม ถ้ากิ่งที่ถูกกินมีขนาดเล็กส่วนที่อยู่เหนือปมอาจแห้งตาย นอกจากสักยังพบทำลายข้อ และที่ชอบมากคือเถาเรณูฟ้าเพราะดินหนึ่งมีมากกว่า 10 ปม แต่ละปมอาจมีหนอนถึง 3 ตัว เถาเรณูฟ้าที่มีหนอนทำลายและด้วงพันอยู่กับต้นสัก ตัวหนอนจะเจาะเข้าไปในต้นสักด้วย

การป้องกันกำจัด

ยังไม่พบการทำลายรุนแรงในต้นสักมากนัก ในสวนที่พบการทำลายในลักษณะนี้ควรทำลายวัชพืชที่ตัวหนอนอาศัยเป็นอาหารด้วย ซึ่งได้แก่ เถาเรณูฟ้า กวาวเครือ และถั่วลาย

ด้วงน้ำมัน

Mylabris phalerata Pall (Meloidae: Coleoptera)

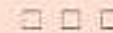
ลักษณะของแมลงและการทำลาย

ตัวด้วงขนาดกลาง ยาวประมาณ 2.5 ซม. ตัวสีดำ ขาสีดำ ส่วนปีกมีแถบสีเหลือง ส้มพาดขวาง 3 แถบ ปีกมีมัน ไม่แข็งเหมือนด้วงปีกแข็งทั่วไป หัวและอกเล็กกว่าลำตัว หนวดสั้น ตัวด้วงกินดอกสักและผลอ่อน ดอกของพวกตระกูลแดง ตระกูลถั่ว ตระกูลขบา และดอกไม้อีกหลายชนิด การทำลายตัวด้วงจะกัดกินดอกสักทั้งดอก ทำให้ดอกได้รับความเสียหายและผลผลิตของเมล็ดสักลดลง

การป้องกันกำจัด

สารเคมีคาร์บาริด ใช้กำจัดด้วงชนิดนี้ได้ แต่ต้องใช้อย่างระมัดระวังและใช้เมื่อจำเป็นเท่านั้นเพราะสารเคมีชนิดนี้จะกำจัดแมลงที่ช่วยผสมเกสรของดอกสักและไม่ปราณีตัวอื่นด้วย

เพลี้ยกระโดดดูดน้ำเลี้ยง

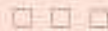
Machaerota elegans Maa. (Machaerotidae: Homoptera)

ลักษณะและการทำลาย

ตัวเต็มวัยเป็นเพลี้ยกระโดดขนาดเล็ก วัดจากส่วนหัวถึงปลายปีกยาวประมาณ 5 มม. ด้านบนมองเห็นเป็นหนามยื่นโค้งไปทางหลังยาว 3 มม. มีสีน้ำตาลค่อนข้างดำปีกบางใสยื่นออกไปเกือบเท่ากับส่วนของหนาม โคนของหนามที่ยื่นออกมามีแต้มสีเหลืองด้านข้างๆ ละ 1 แต้ม

ตัวอ่อนสร้างหลอดสีขาว แข็ง บริเวณข้อดอกหลัก ตัวอ่อนอาศัยอยู่ในหลอดที่สร้างขึ้น และดูดน้ำเลี้ยงจากก้านข้อดอกหลัก ทำให้ข้อดอกหลักเหี่ยวแห้งไป ดอกไม่สามารถพัฒนาไปเป็นผลได้ เมื่อเจริญเติบโตเป็นตัวเต็มวัยจึงออกจากหลอดมาดูดน้ำเลี้ยงข้อดอกหลักอยู่ภายนอก พบเพลี้ยกระโดดชนิดนี้ในช่องที่ลักออกดอกและติดผลอ่อน ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงกันยายน

เอกสารอ้างอิง

สุโขทัย อังวารณปัญญา กรมป่าไม้ พ.ศ. 2541

ส่วนวนวัฒนวิจัย สำนักวิจัยการจัดการป่าไม้และผลิตผลป่าไม้

สนใจรายละเอียด ติดต่อได้ที่ :-

ส่วนปลูกป่าภาคเอกชน สำนักส่งเสริมการปลูกป่า กรมป่าไม้
เขตจตุจักร กทม. 10900 โทร.0-2579-1214, 0-2579-9595, 0-2579-5588

สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้หรือ
ศูนย์ประสานงานจัดการทรัพยากรป่าไม้พื้นที่จังหวัด